

УДК 343.1

Гнатюк Андрій Юрійович –

*асистент кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук,
Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0222-3545>
E-mail: andreygnatyk13@gmail.com*

Andriy Yu. Hnatyuk –

*Assistant of the Department of Criminal Law and Criminal Law Disciplines,
PhD in Law,
Poltava Law Institute,
Yaroslav Mudryi National Law University
(5 Hrytsayenka Vitalii Avenue, Poltava, 36011, Ukraine)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0222-3545>
E-mail: andreygnatyk13@gmail.com*

Особливості прокурорського нагляду у кримінальному провадженні щодо неповнолітнього в умовах воєнного стану

Стаття присвячена аналізу особливостей участі прокурора у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх в умовах воєнного стану та сучасних викликів ювенальної юстиції в Україні. Показано, що збільшення кількості кримінальних проваджень за участю дітей після повномасштабного вторгнення РФ актуалізувало питання ефективності прокурорського нагляду та реального забезпечення прав і найкращих інтересів дитини. Встановлено, що хоча національна правова база включає розширені гарантії захисту дітей, закріплені у КПК України, спеціальному законодавстві, міжнародних актах та відомчих наказах, зокрема № 309 і № 509 Офісу Генерального прокурора, їх практичне застосування залишається нерівномірним. Проаналізовано ключові положення Наказу № 509, який покладає на прокурора обов'язок особисто допитувати неповнолітнього перед обранням запобіжного заходу, забезпечувати дотримання Лансаротської конвенції, застосування відеофіксації та дистанційного розслідування, а також виявляти випадки втягнення дітей у злочинність та негативного впливу дорослих. Підкреслено, що психологічна вразливість неповнолітніх вимагає обов'язкової участі психолога або педагога під час допитів відповідно до ст. 226 КПК України, проте ця норма часто ігнорується або формалізується. Розглянуто проблеми недостатньої спеціалізації прокурорів: хоча в обласних прокуратурах діють ювенальні підрозділи, а в місцевих визначені ювенальні прокурори, їх статус та компетенція не закріплені в КПК, що призводить до різної якості процесуального керівництва. Висвітлено труднощі, пов'язані з умовами воєнного стану — нестачею інфраструктури, переміщенням органів слідства, обмеженим доступом до служб у справах дітей та підвищеною травматичністю досудових процедур для дітей. Автор обґрунтовує необхідність обов'язкової спеціальної підготовки та чіткого алгоритму його дій у таких провадженнях. Запропоновано посилити міжвідомчу взаємодію, сформувати єдину інформаційну базу щодо неповнолітніх, які контактують із правовою системою, а також розширити застосування відновного правосуддя та примусових заходів виховного характеру. Зроблено висновок, що реалізація цих заходів забезпечить перехід від формального прокурорського нагляду до дієвого механізму захисту прав, свобод і законних інтересів дітей у кримінальному провадженні.

Ключові слова: *неповнолітні, прокурорський нагляд, кримінальне провадження, ювенальна юстиція, воєнний стан, психологічні гарантії, права дитини, ЄСПЛ, процесуальні гарантії, відновне правосуддя.*

A.Yu. Hnatyuk Features of Prosecutorial Supervision in Criminal Proceedings Involving a Juvenile

The article analyzes the specific features of the prosecutor's participation in criminal proceedings involving minors under martial law and the contemporary challenges of juvenile justice in Ukraine. It is demonstrated that the increase in the number of criminal cases involving children after the full-scale invasion by the aggressor state has intensified the issue of effective prosecutorial oversight and the real protection of the child's rights and best interests. The study establishes that although the national legal framework contains extensive guarantees for the protection of minors, set out in the Criminal Procedure Code of Ukraine, special legislation, international instruments, and departmental orders — in particular Orders No. 309 and No. 509 of the Prosecutor General's Office — their practical implementation remains inconsistent. The key provisions of Order No. 509 are examined, including the prosecutor's obligation to personally interview a minor before requesting pre-trial detention, ensure compliance with the Lanzarote Convention, apply audio- or video-recording and remote investigation mechanisms, and identify cases of child involvement in criminal activity or harmful influence by adults. It is emphasized that the psychological vulnerability of minors requires the mandatory participation of a psychologist or pedagogue during interrogations pursuant to Article 226 of the CPC of Ukraine; however, this requirement is often ignored or fulfilled only formally. The article highlights problems related to insufficient specialization among prosecutors: although juvenile units operate in regional prosecutor's offices and designated juvenile prosecutors work at the local level, their status and competence are not defined in the CPC, resulting in varying quality of procedural guidance. It is proposed to strengthen interagency cooperation, establish a unified information database of minors who come into contact with the justice system, and expand the use of restorative justice and compulsory educational measures.

Keywords: juveniles, prosecutorial supervision, criminal proceedings, juvenile justice, martial law, psychological safeguards, child rights, ECHR, procedural guarantees, restorative justice.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення країни-агресора спричинило зростання кількості кримінальних проваджень за участю дітей, що загострило питання ефективності прокурорського нагляду за дотриманням їхніх прав в умовах воєнного стану. Попри розвинену нормативну базу у сфері захисту прав дитини та спеціальні гарантії, закріплені в КПК України, Конвенції ООН про права дитини та Європейській конвенції з прав людини, на практиці зберігається розрив між формальними вимогами і реальним станом ювенального правосуддя.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній доктрині проблеми прокурорського нагляду за дотриманням прав неповнолітніх у кримінальному провадженні досліджують, зокрема, І. О. Билиця, яка аналізує тенденції ювенального нагляду та особливості участі прокурора у справах щодо дітей в умовах воєнного стану [11; 17]. Значний масив емпіричного матеріалу містять звіти Офісу Генерального прокурора, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та аналітичні матеріали міжнародних організацій, насамперед UNICEF, що висвітлюють вплив війни на реалізацію прав дитини та практику ювенальної юстиції [12; 13; 16]. Водночас

комплексний аналіз участі прокурора у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх з урахуванням поєднання міжнародних стандартів (Конвенція ООН, Пекінські правила, практика ЄСПЛ) та національних реалій воєнного стану й досі залишається недостатньо розробленим [5; 10; 14].

Мета статті – проаналізувати правові засади та практичні особливості участі прокурора у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх в Україні в умовах воєнного стану, виявити ключові проблеми прокурорського нагляду та запропонувати напрями їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Участь прокурора у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх визначається Кримінальним процесуальним кодексом України, який встановлює особливий процесуальний статус дитини та порядок притягнення до кримінальної відповідальності, а також наказом Офісу генерального прокурора № 509 від 04.11.2020 р. Згідно з ч. 12 ст. 3 КПК, неповнолітнім є особа, яка на момент вчинення правопорушення не досягла 18 років, що обумовлює застосування спеціальної процедури розслідування та судового розгляду і покладає на прокурора не лише процесуальні, а й гарантійні функції [1].

Процесуальні гарантії мають забезпечуватися незалежно від зовнішніх умов: відповідно до ч. 2 ст. 484 КПК у провадженнях щодо дітей враховуються їхній вік, рівень розвитку та індивідуальні особливості, що передбачає участь захисника з моменту затримання та обов'язкову присутність законного представника [1].

Прокурор як процесуальний керівник контролює законність і достатність доказів, а також доцільність притягнення дитини до відповідальності. За п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК провадження може бути закрито за відсутністю складу злочину, а у разі малозначності — з урахуванням ст. 11 КК України. Крім того, прокурор має право ініціювати застосування примусових заходів виховного характеру відповідно до ст. 105 КК України [2]. Водночас одних процесуальних норм недостатньо: Закон України «Про охорону дитинства» закріплює принцип найкращих інтересів дитини, що зобов'язує прокурора забезпечувати і морально-психологічний захист неповнолітнього [3].

У досудовому розслідуванні прокурор координує взаємодію зі службами у справах дітей відповідно до Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», який визначає загальні механізми захисту прав дітей, хоча й не регламентує повноваження прокуратури безпосередньо [4]. Міжнародні стандарти також відіграють ключову роль: ст. 40 Конвенції ООН про права дитини гарантує неповнолітнім право на справедливий розгляд, участь захисника та застосування позбавлення волі лише як крайнього заходу [5]. ЄСПЛ у справі *T v. the United Kingdom* підкреслив необхідність адаптації кримінальної процедури до віку та рівня розвитку дитини, оскільки недотримання цих вимог порушує ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини [6].

Психологічна вразливість неповнолітніх — їхня підвищена навіюваність, емоційна нестабільність, недостатній розвиток критичного мислення — зумовлює необхідність застосування спеціальних гарантій. Конвенція ООН про права дитини зобов'язує державу враховувати індивідуальний розвиток дитини та забезпечувати її право бути вислуханою (ст. 3, 12) [8]. З цією метою ст. 224 КПК вимагає проводити допит із урахуванням психологічних особливостей, а ст. 227 КПК — залучати

педагога, психолога або лікаря до слідчих дій, що можуть вплинути на психіку. Ст. 491 КПК встановлює обов'язкову участь фахівця під час допиту неповнолітнього або дитини з психічними розладами [1].

Змістовне застосування процесуальних гарантій щодо неповнолітніх підкріплюється не лише Наказом Офісу Генерального прокурора № 309 від 30.09.2021, який акцентує на необхідності реального, а не формального залучення психолога з урахуванням емоційного стану дитини та ризику повторної травматизації [9], але й положеннями п. 6 Наказу № 509, що встановлює комплекс спеціальних вимог до діяльності прокурора у таких провадженнях. Зокрема, прокурор зобов'язаний забезпечувати безумовне виконання норм КПК України з урахуванням міжнародних стандартів і положень законів «Про охорону дитинства» та «Про органи і служби у справах дітей», що формує ширший контекст гарантійного підходу. Важливу увагу Наказ приділяє законності та обґрунтованості затримання неповнолітнього, вимагаючи від процесуального керівника особисто здійснювати його допит перед вирішенням питання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Окремий акцент зроблено на допитах неповнолітніх потерпілих від сексуального насильства, які мають проводитися з урахуванням вимог Лансаротської конвенції. Для мінімізації психологічного тиску на дитину прокурор повинен забезпечити застосування аудіо- чи відеофіксації допиту, а також максимально використовувати можливості дистанційного досудового розслідування відповідно до ст. 232, 225–227, 228–229 КПК України. У випадках наявності ризиків повторної травматизації прокурор має звертатися до суду з клопотанням про допит дітей поза залом судового засідання із застосуванням відеоконференції.

Наказ також містить низку обов'язкових дій, що спрямовані на захист інтересів неповнолітнього підозрюваного: ретельне з'ясування даних щодо батьків або опікунів перед клопотанням про передачу дитини під нагляд, недопущення залучення до такої функції осіб, які не можуть забезпечити належний догляд, або тих, що мали притягнення до відповідальності за неналежне виховання.

Важливою складовою є вимога забезпечити неповнолітньому потерпілому чи підозрюваному реальну можливість подати заяву про кримінальне правопорушення та користуватися процесуальними правами відповідно до закону. Крім того, прокурор має активно реагувати на факти втягнення дітей у кримінальну діяльність, пияцтво, проституцію чи вживання наркотичних засобів, а також з'ясовувати такі обставини у кожному випадку вчинення кримінального правопорушення неповнолітнім.

Окремо Наказ визначає обов'язок прокурора встановлювати можливий негативний вплив дорослих на дитину — у формі домашнього або сексуального насильства, невиконання батьківських обов'язків чи зловживання опікунськими правами, якщо це могло стати причиною вчинення неповнолітнім кримінального правопорушення.

У сукупності ці положення формують більш деталізований і змістовний підхід до участі прокурора у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх, розширюючи його функції від формального контролю за процедурою до реального забезпечення найкращих інтересів дитини та превенції повторної віктимізації [1].

Аналогічну позицію містять Пекінські правила ООН, які наголошують на потребі участі психологів і соціальних працівників для забезпечення етичності та безпечності процедури [10].

Попри наявність таких норм, практика демонструє суттєві розбіжності між законодавчими вимогами та їх реалізацією. За даними прокуратури Київської області, у 2023 році до всіх допитів неповнолітніх залучалися кваліфіковані психологи, що відповідає міжнародним стандартам. Проте поширеними залишаються випадки, коли участь фахівця підмінюється законним представником або взагалі ігнорується, що створює ризик порушення прав дитини та недопустимості доказів. Ці тенденції підтверджують потребу в посиленні імперативності процесуальних вимог і активнішій позиції прокурора, який має ініціювати експертизи, наполягати на участі психолога й забезпечувати якісне документування [11].

Ситуація ускладнюється умовами воєнного стану. За даними Офісу Генерального

прокурора, у перші місяці вторгнення РФ кількість проваджень за участю дітей різко зросла, що значно ускладнило роботу ювенальної юстиції [12]. У таких умовах зростає ризик формалізації процесу: спрощуються процедури, що призводить до порушення ключових гарантій — права на захисника, участі законного представника та права бути вислуханим. Нестача інфраструктури, переміщення органів слідства та обмежений доступ до служб у справах дітей створюють додаткові труднощі. Психоемоційна нестабільність дітей під час війни потребує особливо обережного проведення слідчих дій, оскільки відсутність підготовки або залучення нефахових спеціалістів підвищує ризик повторної травматизації [13].

Нерідко прокурори зіштовхуються з порушеннями, зокрема формальним роз'ясненням прав, що не враховує вікових та психологічних особливостей неповнолітнього, або ігноруванням необхідності психологічної експертизи. ЄСПЛ у справі *N.K. v. Finland* підкреслив, що формальний підхід до участі дитини у процесі несумісний із вимогами справедливого суду [14]. Також фіксуються випадки тривалого утримання неповнолітніх у слідчих ізоляторах без реальної потреби, що суперечить ст. 37(b) Конвенції ООН про права дитини і національному законодавству [15].

Основною причиною цих порушень є відсутність системної ювенальної спеціалізації прокурорів. В Україні не існує обов'язкової спеціальної підготовки, ювенальні підрозділи не мають єдиного статусу, а їх діяльність залежить від місцевого керівництва [16].

Для підвищення ефективності ювенального нагляду необхідно розвивати міжвідомчу взаємодію — прокуратури зі службами у справах дітей, пробацією, соціальними службами та громадськими організаціями, а також створити єдину конфіденційну інформаційну базу щодо дітей, які контактували з правовою системою. Аналіз практики вказує на об'єктивну потребу внесення змін до КПК України щодо законодавчого закріплення спеціального статусу прокурора у справах неповнолітніх. Хоча в Україні вже функціонують ювенальні прокурори та відповідні підрозділи, їх спеціалізація визначається переважно відомчими наказами та організаційними рішеннями Офісу Генерального

прокурора, а не нормами Кримінального процесуального кодексу. Відсутність у КПК окремої процесуальної категорії «прокурор у справах неповнолітніх» призводить до розбалансованості практики, різної якості процесуального керівництва в регіонах та до того, що участь ювенального прокурора у провадженні часто залежить не від імперативу закону, а від внутрішніх управлінських рішень.

Спеціальний статус прокурора у справах неповнолітніх має бути спрямований на нормативне визначення його компетенції та професійних вимог. Такий статус повинен передбачати обов'язкову спеціальну підготовку, яка включає знання дитячої психології, вікових особливостей, ризиків вторинної віктимізації, а також володіння методиками «дружнього до дитини» опитування. Важливим елементом спеціалізації є глибоке знання міжнародних стандартів ювенальної юстиції — Конвенції ООН про права дитини, Лансаротської конвенції, Пекінських правил та практики ЄСПЛ. Окремо має бути врегульовано обов'язковість участі спеціально підготовленого прокурора у всіх процесуальних діях за участю неповнолітніх підозрюваних, потерпілих та свідків, а також порядок взаємодії з органами опіки, службами у справах дітей, пробацією, соціальними службами, психологами й педагогами.[1]. Окремої уваги потребує досудова медіація, яка нині існує лише як пілотна ініціатива й потребує нормативного врегулювання. Не менш важливим є закріплення обов'язкової участі психолога під час слідчих дій, адже наразі це залежить від розсуду слідчого чи прокурора, що суперечить інтересам дитини [17].

Висновки. Чинний прокурорський нагляд у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх формально ґрунтується на широкому колі процесуальних гарантій, закріплених у КПК України, спеціальному законодавстві та міжнародних актах, однак практика свідчить про значні недоліки в їх реальному застосуванні. Незважаючи на передбачені законом вимоги щодо участі психолога чи педагога під час слідчих дій, обов'язковість врахування віку та рівня розвитку дитини, а також спеціальні інструкції, закріплені Наказом Офісу Генерального прокурора № 309 від 30.09.2021, прокурорський нагляд часто має формальний характер. Прокурори нерідко

дублюють дії слідчого, зосереджуючись на процедурних елементах, а не на захисті прав дитини, що є основною метою їхньої діяльності. Одним із найбільш проблемних аспектів є участь фахівців — психологів та педагогів. Закон вимагає їх залучення у випадках, коли слідча дія може вплинути на психіку неповнолітнього, однак на практиці психолог нерідко лише підписує протокол або взагалі не залучається, а його роль фактично підмінюється законним представником. Це створює ризики повторної віктимізації дитини, порушення принципу її найкращих інтересів та може призвести до недопустимості отриманих доказів. Іншою суттєвою проблемою є недостатня спеціалізація прокурорів: більшість із них не проходять глибокої підготовки з ювенальної юстиції, що призводить до застосування до дітей тих самих критеріїв, що й до дорослих, без урахування вікової психології та підвищеної навіюваності неповнолітніх. Наявні труднощі й у міжвідомчій взаємодії: прокурори не завжди належно координують дії з органами опіки, службою пробації та соціальними службами, що ускладнює комплексну оцінку становища дитини та вибір найбільш доцільних заходів впливу. Також недостатньо використовуються альтернативи покаранню — примусові заходи виховного характеру та механізми відновного правосуддя, хоча міжнародні стандарти рекомендують забезпечувати їх пріоритетність.

Для усунення вказаних недоліків необхідно забезпечити спеціалізацію прокурорів, запровадивши обов'язкове навчання у сфері ювенальної юстиції та залучення психологів до тренінгів і практичної підготовки. Участь фахівця повинна бути не формальною, а обов'язковою та змістовною, з чітким законодавчим уточненням, що присутність законного представника не може її замінювати. Важливо розвивати міжвідомчу співпрацю, забезпечивши регулярний обмін інформацією між прокурорами, органами у справах дітей, службою пробації та соціальними службами для формування повного уявлення про потреби та ризики, пов'язані з конкретною дитиною. Необхідним є й розширення практики застосування медіації, примусових заходів виховного характеру та інших інструментів відновного правосуддя як гуманнішої та ефективнішої альтернативи покаранню. Крім

того, важливо удосконалити внутрішній контроль у прокуратурі, забезпечити належну фіксацію слідчих дій та створити комфортні умови проведення допитів у спеціалізованих дитячих кімнатах. Реалізація цих підходів

дозволить перетворити прокурорський нагляд із формального механізму на дієвий інструмент реального захисту прав і найкращих інтересів неповнолітніх у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
3. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
4. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-вр#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
5. Конвенція про права дитини: міжнародний документ від 20.11.1989. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 23.11.2025).
6. T. v. the United Kingdom: Judgment of 16 December 1999, Application no. 24724/94. HUDOC – European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58910> (дата звернення: 23.11.2025).
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
8. Європейська конвенція з прав людини: міжнародний документ від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 23.11.2025).
9. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.09.2021 № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0309905-21#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
10. United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (Beijing Rules): Resolution adopted by the General Assembly, 1985. UN Digital Library. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/120958?v=pdf> (дата звернення: 23.11.2025).
11. Билиця І. О. Сучасні тенденції прокурорського нагляду за дотриманням прав неповнолітніх у кримінальному процесі з урахуванням індивідуальних особливостей. *Law and Society*. 2025. № 1. С. 758–764. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.111> (дата звернення: 23.11.2025).
12. Офіс Генерального прокурора України. Права дитини в умовах війни: факти, виклики, реакція прокуратури. 2023. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/dity-v-umovax-vijni> (дата звернення: 23.11.2025).
13. UNICEF. Ukraine for every child. It Matters! New campaign launches on World Children’s Day to champion child rights amid the war. 2024. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-release/wcd-2024> (дата звернення: 23.11.2025).
14. N.K. v. Finland: Judgment of 02 October 2012, Application no. 11889/10. HUDOC – European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-114568> (дата звернення: 23.11.2025).
15. Конвенція про права дитини: міжнародний документ від 20.11.1989. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 23.11.2025).
16. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Щорічна доповідь за 2023 рік. URL: <https://ombudsman.gov.ua> (дата звернення: 23.11.2025).

17. Билиця І. О. Участь прокурора у справах неповнолітніх в умовах воєнного стану. *Juridical scientific and electronic journal*. 2025. № 4. С. 519–522. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-4/124> (дата звернення: 23.11.2025).

References:

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI. Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (data zvernennia: 23.11.2025).

2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-III. Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (data zvernennia: 23.11.2025).

3. Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26.04.2001 № 2402-III. Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (data zvernennia: 23.11.2025).

4. Pro orhany i sluzhby u spravakh ditei ta spetsialni ustanovy dlia ditei: Zakon Ukrainy vid 24.01.1995 № 20/95-VR. Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-vr#Text> (data zvernennia: 23.11.2025).

5. Konventsiiia pro prava dytyny: mizhnarodnyi dokument vid 20.11.1989. Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (data zvernennia: 23.11.2025).

6. T. v. the United Kingdom: Judgment of 16 December 1999, Application no. 24724/94. HUDOC – European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58910> (data zvernennia: 23.11.2025).

7. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (data zvernennia: 23.11.2025).

8. Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny: mizhnarodnyi dokument vid 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (data zvernennia: 23.11.2025).

9. Pro orhanizatsiiu diialnosti prokuroriv u kryminalnomu provadzhenni: Nakaz Ofisu Heneralnoho prokurora vid 30.09.2021 № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0309905-21#Text> (data zvernennia: 23.11.2025).

10. United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (Beijing Rules): Resolution adopted by the General Assembly, 1985. UN Digital Library. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/120958?v=pdf> (data zvernennia: 23.11.2025).

11. Bylytsia I. O. Suchasni tendentsii prokurorskoho nahliadu za dotrymanniam prav nepovnlitnikh u kryminalnomu protsesi z urakhuvanniam indyvidualnykh osoblyvostei. *Law and Society*. 2025. № 1. S. 758–764. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.111> (data zvernennia: 23.11.2025).

12. Ofis Heneralnoho prokurora Ukrainy. Prava dytyny v umovakh viiny: fakty, vyklyky, reaktsiia prokuratury. 2023. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/dity-v-umovax-vijni> (data zvernennia: 23.11.2025).

13. UNICEF. Ukraine for every child. It Matters! New campaign launches on World Children’s Day to champion child rights amid the war. 2024. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-release/wcd-2024> (data zvernennia: 23.11.2025).

14. N.K. v. Finland: Judgment of 02 October 2012, Application no. 11889/10. HUDOC – European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-114568> (data zvernennia: 23.11.2025).

15. Konventsiiia pro prava dytyny: mizhnarodnyi dokument vid 20.11.1989. Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (data zvernennia: 23.11.2025).

16. Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny. Shchorichna dopovid za 2023 rik. URL: <https://ombudsman.gov.ua> (data zvernennia: 23.11.2025).

17. Bylytsia I. O. Uchast prokurora u spravakh nepovnlitnikh v umovakh voiennoho stanu. *Juridical scientific and electronic journal*. 2025. № 4. S. 519–522. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-4/124> (data zvernennia: 23.11.2025).